

**Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ
(1924 – 2016)
ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ 92 ΕΤΩΝ**

Συνοπτική ιστορική περιγραφή της εκκλησιαστικής, εκπαιδευτικής και κοινωνικής οργανώσεώς της.

Τα Πριγκηπόννησα ευρίσκονται στον Ελλήσποντο, νοτιοδυτικά της Κωνσταντινουπόλεως στο στόμιον του Βοσπόρου, πλησίον προς την Βιθυνικόν κόλπο. Ονομάζονται πριγκηπόννησα ή νήσοι των πριγκήπων επειδή κατά τους βυζαντινούς χρόνους εχρησίμευαν ως τόποι διαμονής ή εξορίας των μελών των βασιλικών δυναστειών, των αυτοκρατορικών οικογενειών, των πριγκήπων της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Είναι δε γνωστά τα πριγκηπόννησα ως νήσοι των αγίων ή μοναχών, ως παπαδονήσια ή Δημόνησοι ή νήσοι των Ελλήνων. Τα Πριγκηπόννησα είναι συνολικά εννέα τον αριθμό: 1) Η Πρώτη, 2) η Αντιγόνη, 3) η Χάλκη, 4) η Πρίγκηπος, 5) η Οξεία, 6) η Πλάτη, 7) η Πίτα, 8) η Νεάνδρος, 9) η Τερέβινθος.

Από πλευράς εκκλησιαστικής η κατάσταση και οργάνωση των Πριγκηποννήσων, μεταξύ Κωνσταντινουπόλεως και Χαλκηδόνος, είναι ιστορικά ακαθόριστη κατά την περίοδο της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Μετά όμως την άλωση της Πόλεως, άγνωστον πότε, τα πριγκηπόννησα υπήχθησαν στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία της μητροπόλεως Χαλκηδόνος και παρέμειναν εξαρτώμενα απ' αυτήν μέχρι και το έτος 1924, οπότε απεσπάσθησαν με πατριαρχική και συνοδική απόφαση από την μητρόπολη Χαλκηδόνος και απετέλεσαν την νέα μητρόπολη υπό το όνομα «Ιερά Μητρόπολις Πριγκηποννήσων», η οποία υφίσταται μέχρι σήμερα και έχει ευτυχώς ακόμη ελληνορθόδοξο ποιμνιο. Τα δε νησιά που υπάγονται στην

μητρόπολη Πριγκηποννήσων είναι τέσσερα: Η Πρίγκηπος, η Χάλκη, η Αντιγόνη και η Πρώτη. Έδρα της μητροπόλεως είναι η νήσος Πρίγκηπος, που είναι και το μεγαλύτερο από τα τέσσερα νησιά.

Η αιτία διά την σύσταση της νέας μητροπόλεως Πριγκηποννήσων το 1924, ύστερα δηλαδή από την οδυνηρή μικρασιατική καταστροφή, ήταν η επικρατούσα τότε αντίληψη ότι έπρεπε να υφίστανται εντός της Τουρκικής Δημοκρατίας περισσότερες εν ενεργεία με ποιμνιο μητροπόλεις για πολλούς και ευνόητους λόγους...

Καμμία από τις υπάρχουσες στα Πριγκηπόννησα Ιερές Μονές δεν είναι επαρχιακή, συνδεδεμένη δηλαδή διοικητικά με την μητρόπολη Πριγκηποννήσων, αλλά Σταυροπηγιακή και Πατριαρχική. Στην νήσο Πρώτη υπάρχει η μονή μεταμορφώσεως του Σωτήρος, στη νήσο Χάλκη υπάρχουν οι ιερές μονές της Αγίας Τριάδος, η σκήτη του Αγίου Σπυρίδωνος και το κελλίον της μεταμορφώσεως του Σωτήρος, και στη νήσο Πρίγκηπο οι μονές της μεταμορφώσεως του Σωτήρος και του Αγίου Νικολάου.

Στη νήσο Αντιγόνη η μονή του Αγίου Γεωργίου Καρύπη συνδέεται προς την ιερά μονή του Μεγάλου Σπηλαίου της Πελοποννήσου, η δε μονή του Αγίου Γεωργίου του Κρημνού της Χάλκης τελεί υπό την δικαιοδοσία του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων. Στη νήσο Πρίγκηπο η μονή του Αγίου Γεωργίου του Κουδουνά ανήκει στην Ιερά Μονή της Αγίας Λαύρας Πελοποννήσου.

Τα ιδρύματα που λειτουργούσαν στα Πριγκηπόννησα ήταν η Θεολογική Σχολή Χάλκης, το ορφανοτροφείο στην Πρίγκηπο, το ορφανοτροφείο θηλέων στην Πρώτη, η θερινή στέγη των εργαζομένων νεανίδων και η παιδόπολις Χριστού, τα οποία (δύο τελευταία) λειτουργούν μέχρι και σήμερα, κάθε καλοκαίρι.

Ως προς τα σχολεία, συνολικά η επαρχία Πριγκηποννήσων το 1925/1926 είχε 4 σχολεία, με 234 μαθητές και 220 μαθήτριες. Το δε διδακτικό προσωπικό ανήρχετο σε 7 διδασκάλους και 6 διδασκάλισσες. Οι Τούρκοι δάσκαλοι ήσαν 5. Επί τη βάσει στατιστικών δεδομένων το 1951/1952 υπήρχαν 96 μαθητές και 107 μαθήτριες. Το 1961/1962 υπήρχαν 107 μαθητές και 115 μαθήτριες. Το 1971/1972 φοιτούσαν 82 μαθητές και 41 μαθήτριες. Το 1981/1982 έχουμε μόνο 8 μαθητές και το 1988/1989 μόνο 2. Κατά το 1995/1996 φοιτούσαν μόνο 2 μαθητές στο ένα και μοναδικό σχολείο που λειτουργεί στη νήσο Πρίγκηπο, αφού στα νησιά Χάλκη, Αντιγόνη και Πρώτη δεν λειτουργεί πια κανένα σχολείο.

Η νήσος Πρώτη αριθμεί σήμερα ελάχιστους μόνιμους ορθόδοξους κατοίκους. Έχει ένα μικρό ναό των γενεθλίων της Αγίας Φωτεινής και το κοινοτικό νεκροταφείο. Το σχολείο έκλεισε το 1975.

Η νήσος Αντιγόνη πληθυσμιακά βρίσκεται στην ίδια κατάσταση με την Πρώτη. Έχει περικαλλή ναό του Τιμίου Προδρόμου, ένα ιερό αγίασμα επί ονόματι του ιδίου αγίου και τον κοιμητηριακό ναό. Το σχολείο έκλεισε το 1974.

Η νήσος Χάλκη έχει τους περισσότερους Χριστιανούς εν συγκρίσει με τα νησιά Αντιγόνη και Πρώτη. Ο κοινοτικός ναός τιμάται επ' ονόματι του Αγίου Νικολάου. Τα τρία υπάρχοντα αγιάσματα είναι: της Αγίας Παρασκευής, του Αγίου Νικήτα και της Αγίας Ευφημίας. Υπάρχει και ο κοιμητηριακός ναός. Το σχολείο έκλεισε το 1979/1980.

Η νήσος Πρίγκηπος που είναι η μεγαλύτερη από τα πριγκηπόννησα, έχει και τους περισσότερους Χριστιανούς. Η περίφημη βυζαντινή γυναικεία μονή δεν υφίσταται πλέον. Οι δύο κοινοτικοί ναοί είναι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και ο μητροπολιτικός του Αγίου Δημητρίου. Ο μικρός ναός του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου στην αποβάθρα των πλοίων κατεδαφίσθη το 1925 για την διάνοιξη του χώρου. Σώζονται τα παρεκλήσια (αγιάσματα) των Αγίων Θεοδώρων, των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, αλλά και ο κοιμητηριακός ναός του Προφήτου Ηλιού. Επίσης μνημονεύονται και τα εντός κατοικιών αγιάσματα του Αγίου Γεωργίου, της Αγίας Παρασκευής και της Αγίας Φωτεινής. Κατά το σχολικό έτος 1994/1995 λειτουργούσε μόνο 1 σχολείο με 2 μαθητές. Το γιατί; μπορεί να το καταλάβει ο καθένας... Ο σημερινός μητροπολίτης Πριγκηποννήσων είναι ο από Λαοδικείας Ιάκωβος.